

Prawo chroniące środowisko w obszarze rolnictwa

A

1. Wstęp

Prawo ochrony środowiska tworzą akty prawne o różnej randze. Najwyższym z nich jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, uchwalona w 1997 r., która zapewnia każdemu obywatelowi prawo do korzystania ze środowiska, ale jednocześnie zobowiązuje wszystkich do jego ochrony. Szczegółowe przepisy ochrony środowiska, stanowiące podstawy zrównoważonego rozwoju kraju, zawarte są w różnych ustawach i rozporządzeniach wykonawczych.

Poza krajowym ustawodawstwem chroniącym środowisko jest ono chronione, jako dobro wspólne całej ludzkości, konwencjami międzynarodowymi oraz porozumieniami dwustronnymi i wielostronnymi ratyfikowanymi przez Polskę, w tym z Unią Europejską.

Szczególne odpowiedzialność za ochronę środowiska przypada rolnictwu, które użytkuje około 60% ogólnej powierzchni kraju, a poprzez działalność produkcyjną powoduje zmiany właściwości wody, gleby, powietrza oraz przyczynia się do zmian bioróżnorodności w krajobrazie wiejskim. Przestrzeń użytkowana rolniczo, obok celów produkcyjnych, spełnia cały szereg funkcji społecznych, co powoduje zmianę polityki rol-

nej w kierunku wielofunkcyjnego rozwoju wsi i rolnictwa. Urządzanie obszarów wiejskich i zarządzanie tą przestrzenią musi być podporządkowane zasadom rozwoju zrównoważonego, przyjętym na Szczycie Ziemi w 1992 r. w Rio de Janeiro.

Realizacja tych celów wymaga świadomości ekologicznej i prawnej całego społeczeństwa, aby przyjęło na siebie odpowiedzialność za stan środowiska. W budowaniu tej świadomości, w obszarze rolnictwa, ma pomóc Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Kodeks, informując co jest dozwolone lub zabronione zapobiega popełnianiu wykroczeń, kształtuje więc właściwą postawę rolników wobec obowiązującego prawa oraz uczy jak ograniczać ujemne oddziaływanie rolnictwa na środowisko.

2. Przepisy prawne regulujące ochronę środowiska

Lp.	Akty prawne	Ogłoszenie
1	2	3
I	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.	Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483

II Konwencje międzynarodowe		
1	Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego, sporządzona w Helsinkach dnia 9 kwietnia 1992 r.	Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 346
2	Konwencja o różnorodności biologicznej	Brak ogłoszenia tekstu konwencji Ustawa z dnia 31 sierpnia 1995 r. o ratyfikacji Konwencji o różnorodności biologicznej Dz.U. z 1995 r. Nr 118, poz. 565
3	Europejska konwencja o ochronie zwierząt hodowlanych	Dz. Wspólnot Europejskich z dnia 17 listopada 1978 r. ze zmianami z dnia 11 grudnia 1992 r.

III Ustawy		
1	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska	Dz.U. z 2001 r. Nr 62, poz. 627
2	Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne	Dz.U. z 2001 r. Nr 115, poz. 1229
3	Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody, z kolejnymi zmianami	tekst jednolity, Dz.U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079
4	Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach	Dz.U. z 2001 r. Nr 62, poz. 628
5	Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze	Dz.U. z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z kolejnymi zmianami
6	Ustawa z dnia 7 lipca 1991 r. o zagospodarowaniu przestrzennym	Dz.U. z 1994 r. Nr 89, poz. 415, z kolejnymi zmianami
7	Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	Dz.U. z 1996 r. Nr 132, poz. 622, z kolejnymi zmianami
8	Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków	Dz.U. z 2001 r. Nr 72, poz. 747

1	2	3
9	Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu	Dz.U. z 2000 r. Nr 89, poz. 991
10	Ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o rolnictwie ekologicznym	Dz.U. z 2001 r. Nr 38, poz. 452
11	Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych	Dz.U. z 1995 r. 16, poz. 78, z kolejnymi zmianami
12	Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów, z kolejnymi zmianami	tekst jednolity, Dz.U. z 1989 r. Nr 58, poz. 349
13	Ustawa z dnia 12 lipca 1995 r. o ochronie roślin uprawnych, z kolejnymi zmianami	tekst jednolity, Dz.U. z 1999 r. Nr 58, poz. 349
14	Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt	Dz.U. z 1997 r. Nr 111, poz. 724, z kolejnymi zmianami
15	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości	Dz.U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z kolejnymi zmianami
16	Ustawa z dnia 7 lipca 1991 r. Prawo budowlane	Dz.U. z 1994 r. Nr 89, poz. 414, z kolejnymi zmianami
17	Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne	Dz.U. z 1989 r. Nr 30, poz. 163, z kolejnymi zmianami
18	Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym	Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74
19	Kodeks pracy z dnia 2 czerwca 1996 r. (art. 237 § 2)	Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94

IV Rozporządzenia		
1	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi	Dz.U. z 1991 r. Nr 116, poz. 503
2	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 7 lipca 1986 r. w sprawie rolniczego wykorzystania ścieków	M.P. z 1986 r. Nr 115, poz. 1229
3	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody	Dz.U. z 1991 r. Nr 116, poz. 504

1	2	3
4	Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 4 września 2000 r. w sprawie warunków, jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze, woda w kąpieliskach, oraz zasad sprawowania kontroli jakości wody przez organy Inspekcji Sanitarnej	Dz.U. z 2000 r. Nr 82, poz. 937
5	Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1987 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi	Dz.U. z 1987 r. Nr 4, poz. 23
6	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu	Dz.U. z 1998 r. Nr 55, poz. 355
7	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 września 2001 r. w sprawie określenia listy gatunków zwierząt rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów dla tych gatunków i odstępstw od tych zakazów	Dz.U. z 2001 r. Nr 130, poz. 1456
8	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2001 r. w sprawie określenia listy gatunków roślin rodzimych dziko występujących objętych ochroną gatunkową ścisłą i częściową oraz zakazów właściwych dla tych gatunków i odstępstw od tych zakazów	Dz.U. z 2001 r. Nr 106, poz. 1167
9	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie	Dz.U. z 2001 r. Nr 92, poz. 1029
10	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania	Dz.U. z 2001 r. Nr 60, poz. 616
11	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998 r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko	Dz.U. z 1998 r. Nr 93, poz. 589

1	2	3
12	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystaniu osadów ściekowych na cele nieprzemysłowe	Dz.U. z 1999 r. Nr 72, poz. 813
13	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 10 stycznia 1991 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i sztucznych w rolnictwie	Dz.U. z 1991 r. Nr 14, poz. 64
14	Rozporządzenie Ministrów Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa oraz Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków	Dz.U. z 1996 r. Nr 158, poz. 813
15	Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie	Dz.U. z 1995 r. Nr 10, poz. 46
16	Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie	Dz.U. z 1997 r. Nr 132, poz. 877

V Dyrektywy i Rozporządzenia Unii Europejskiej		
1	Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę Prawo wodne (poz. III-2), - ustawę o nawozach i nawożeniu (poz. III-9), - Rozporządzenia MRiRW z dnia 1.06.2001 r. (poz. IV-11; IV-12)
2	Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę Prawo wodne (poz. III-2), - ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (poz. III-8), - projektowane rozporządzenie na podstawie art. 45 Prawa wodnego

1	2	3
3	Dyrektywa Rady 76/464/EWG z dnia 4 maja 1976 r. w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty oraz dyrektyw pochodnych (tzw. dyrektyw „córek”), dotyczących poszczególnych substancji niebezpiecznych	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę Prawo wodne (poz. III-2), - projektowane rozporządzenie na podstawie art. 45 Prawa wodnego
4	Dyrektywa Rady 75/440/EWG z dnia 16 czerwca 1975 r. dotycząca jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody do picia	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę Prawo wodne (poz. III-2), - projektowane rozporządzenie na podstawie art. 50 Prawa wodnego
5	Dyrektywa Rady 80/778/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez niektóre substancje niebezpieczne	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę Prawo wodne (poz. III-2)
6	Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby podczas stosowania w rolnictwie osadów ściekowych	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - ustawę o odpadach (poz. III-4), - projektowane rozporządzenie (poz. IV-11)
7	Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - znowelizowaną ustawę o ochronie przyrody (poz. III-3)
8	Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków	Transpozycja do prawa polskiego poprzez: - znowelizowaną ustawę o ochronie przyrody (poz. III-3)
9	Rozporządzenie Rady (WE) Nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju wsi przez Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EAGGF)	
10	Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1750/1999 z dnia 23 lipca 1999 r. ustalające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1257/1999 dotyczącego wspierania rozwoju wsi ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa (EAGGF)	

VI Zalecenia Komisji Helsińskiej		
1	Zalecenie 7/2 dotyczące ograniczania oddziaływań biogenów z rolnictwa	11 lutego 1986 r.

1	2	3
2	Zalecenie 9/3 dotyczące ograniczania oddziaływań składników pokarmowych z rolnictwa	15 lutego 1988 r.
3	Zalecenie 13/7 w sprawie ulatniania amoniaku z miejsc przechowywania nawozów organicznych	6 lutego 1992 r.
4	Zalecenie 13/9 w sprawie ograniczania wymywania związków azotowych, głównie azotanów z terenów użytkowanych rolniczo	6 lutego 1992 r.
5	Zalecenie 13/10 w sprawie ograniczania erozji i wymywania fosforu	6 lutego 1992 r.
6	Zalecenie 13/11 w sprawie redukcji odpadów pochodzących z gospodarstwa	6 lutego 1992 r.
7	Zalecenie 13/12 w sprawie zarządzania ekosystemami wód słodkich w celu zatrzymania składników	6 lutego 1992 r.
8	Zalecenie 14/4 z dnia 3 lutego 1993 r w sprawie ograniczania ulatniania amoniaku z budynków inwentarskich	3 lutego 1993 r.
9	Zalecenie 21/1 z dnia 20 marca 2000 r. dotyczące poprawki do załącznika III „Kryteria i środki dotyczące zapobiegania zanieczyszczeniom ze źródeł lądowych” do Konwencji Helsińskiej z 1992 r.	20 marca 2000 r.